

ΦΥΣΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΛΕΣΒΟΥ

ΕΡΠΕΤΑ ΚΑΙ ΑΜΦΙΒΙΑ

ΣΤΡ. Δ. ΒΑΛΑΚΟΣ
Μ. ΔΗΜΑΚΗ
Π. ΠΑΦΙΛΗΣ

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ
Χ. ΜΑΡΓΑΡΙΤΗΣ

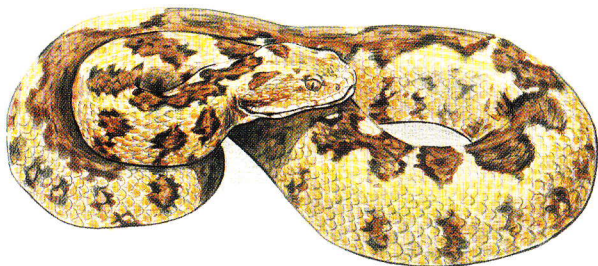

Laudakia stellio

ΣΥΝΤΟΝΙΣΤΗΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΚΩΣΤΑΣ ΤΑΞΕΙΔΗΣ

ΕΘΝΙΚΟ & ΚΑΠΟΔΙΣΤΡΙΑΚΟ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΘΗΝΩΝ
ΣΥΛΛΟΓΗ ΦΥΣΙΚΗΣ ΙΣΤΟΡΙΑΣ ΒΡΙΣΑΣ ΛΕΣΒΟΥ
ΜΥΤΙΛΗΝΗ 2004

Vipera xanthina, (Gray, 1849)

Οθωμανική Οχιά Όχενα, Ασκόντριχα

Η Οχιά είναι μεγαλόσωμο φίδι, με μήκος που μπορεί να φτάσει το ένα μέτρο. Φέρει χαρακτηριστικά στρογγυλά ή ρομβοειδή σχέδια που σχηματίζουν ζιγκ ζαγκ στη ράχη. Έχει χρώμα καφετί ή γκριζοκαφετί, με καφέ ή μαυριδερά σχέδια. Δεν φέρει καμιά απόφυση ή ανύψωση στην άκρη του ρύγχους. Στα πλάγια του σώματος, συνήθως υπάρχουν μεγάλες βούλες. Το κεφάλι της είναι τριγωνικό και στο πάνω μέρος έχει πολλές μικρές φολίδες, όπως όλες οι οχιές, γνώρισμα που τις διαφοροποιεί από τα υπόλοιπα ελληνικά φίδια. Τα «μάγουλα» της φαίνονται φουσκωμένα εξαιτίας των αδένων με δηλητήριο.

Ζει σε ξερές και πετρώδεις περιοχές, κοντά σε πε-

τρότοιχους, ελαιώνες, καλλιέργειες και μακία βλάστηση. Συνήθως, συναντάται σε λόφους και κοντά σε νερό, όπως σε εποχιακούς χειμάρρους, λιμνοθάλασσες και βάλτους.

Δραστηριοποιείται τόσο την ημέρα όσο και τη νύχτα, ιδιαίτερα το καλοκαίρι. Συχνά σκαρφαλώνει σε θάμνους, δέντρα και τοίχους. Τρέφεται με τρωκτικά, σαύρες και πουλιά. Τα νεαρά άτομα τρέφονται με έντομα και σαύρες. Σκοτώνει τη λεία της με ισχυρό δηλητήριο. Είναι το μόνο φίδι της Λέσβου που θα μπορούσε να θεωρηθεί δυνητικά επικίνδυνο για τον άνθρωπο. Ζευγαρώνει την Άνοιξη και γεννά τα 3-11 μικρά της αργά το καλοκαίρι.

Στην Ελλάδα, εκτός από την Λέσβο, συναντάται και στις Οινούσσες, στη Χίο, στην Πάτμο, στην Κω, στη Σάμο, στη Λέρο, στην Κάλυμνο, στην Καλόλιμνο, στους Λειψούς, στη Σύμη, στη Θράκη, στη Σαμοθράκη και σε συγκεκριμένα σημεία στο νομό Έβρου.

Testudo graeca, (Linnaeus, 1758)

Ελληνική χελώνα Γκραικοχελώνα

Το μήκος του καβουκιού της Ελληνικής χελώνας μπορεί να φτάσει τα 30 εκατοστά. Το καβούκι στα ενήλικα είναι τρουλωτό και έχει οβάλ κάτοψη. Το βασικό χρώμα του καβουκιού είναι κίτρινο-καφέ, ή πράσινο-καφέ, με διάσπαρτες μαύρες βούλες ή ταινίες, οι οποίες μερικές φορές καλύπτουν σχεδόν όλο το καβούκι. Ζει σε ένα ευρύ φάσμα βιοτόπων από λιβάδια και καλλιεργημένες περιοχές μέχρι ξηρούς θαμνώδεις τόπους. Είναι φυτοφάγο ζώο (φύλλα, σπόρους, καρπούς και άλλα), αλλά τρώει επίσης σαλιγκάρια, γυμνοσαλιγκάρια και σκουλήκια. Το χειμώνα πέφτει σε χειμερία νάρκη σε τρύπες που σκάβει μόνη της. Από τη νάρκη ξυπνά το Μάρτιο και ζευγαρώνει τον Απρίλιο ή το Μάιο. Κάθε θηλυκό, τον Ιούνιο γεννά 5-15 λευκά ελ-

λειψοειδή αυγά, τα οποία θάβει σε μία τρύπα βάθους 15 εκατοστών περίπου, που τη σκάβει με τα πίσω πόδια της σε μαλακό χώμα. Τα αυγά εκκολάπτονται τον Αύγουστο ή το Σεπτέμβριο και το μήκος του καβουκιού των μικρών είναι περίπου 4 εκατοστά.

Ζει στη Νότια Ευρώπη, Βόρεια Αφρική, Τουρκία και Μέση Ανατολή. Στην ηπειρωτική Ελλάδα έχει πυκνούς πληθυσμούς στη Μακεδονία και στη Θράκη. Εκτός από τη Λέσβο βρίσκεται και σε πολλά άλλα νησιά του Ανατολικού Αιγαίου. Είναι είδος προτεραιότητας για την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Στο νησί έχει αναφερθεί και το είδος *Testudo marginata*. Το συγκεκριμένο είδος είναι ενδημικό της Ελλάδας και εξαπλώνεται στην κεντρική και νότια χώρα. Το είδος πρέπει να εισήχθη στο νησί πρόσφατα από τον άνθρωπο. Παρόλο που μοιάζει με την *Testudo graeca*, μπορούμε να το ξεχωρίσουμε από την ανώμαλη περιφέρεια του ραχιαίου κελύου.

Bufo bufo, (Linnaeus, 1758)

Χωματόφρυνος Μπράσκα

Το μήκος του καφέ φρύνου (Χωματόφρυνου) μπορεί να φτάσει και τα 15 εκατοστά, με τα θηλυκά να είναι κατά κανόνα μεγαλύτερα από τα αρσενικά. Στην πλάτη, υπάρχουν πολλά φύματα και το χρώμα της είναι καφέ με διάφορες αποχρώσεις. Πολλές φορές έχει σκούρες κηλίδες ή μπαλώματα στο χρώμα του χαλκού. Οι παρώτιοι αδένες είναι εμφανείς και είναι παράλληλοι μεταξύ τους.

Είναι νυχτόβιο ζώο, ενώ στα νερά μεταβαίνει μόνο κατά την περίοδο της αναπαραγωγής. Κατά την περίοδο αυτή, την Άνοιξη, οι καφέ φρύνοι μεταναστεύουν τη νύχτα κατά αγέλες προς τα κοντινά ρυάκια ή άλλα στάσιμα νερά,

και το γεγονός αυτό αποτελεί έναν υπαρκτό κίνδυνο για το είδος, γιατί γίνονται θύματα των τροχών. Τα αρσενικά κάθονται πάνω στην πλάτη της θηλυκιάς και καταβρέχουν με σπέρμα τα αυγά που γεννιούνται μέσα σε επιμήκεις ζελατινώδεις ταινίες. Κάθε θηλυκό γεννά περίπου 6.000 αυγά. Τα αυγά εκκολάπτονται σε 2 εβδομάδες περίπου και οι νεογέννητοι γυρίνοι τρέφονται κύρια με φύκη και φυτά. Μεταμορφώνονται σε τέλειους φρύνους σε τρεις μήνες περίπου. Τα ενήλικα άτομα τρέφονται με έντομα ασπόνδυλα, αλλά και μικρά σπονδυλόζωα, όπως νεογέννητα ψίδια, γυρίνους άλλων βατράχων ή άλλων φρύνων.

Οι εχθροί του είναι κάποια ψίδια και κάποια σαρκοφάγα θηλαστικά, αλλά η τοξική ουσία, που εκκρίνουν οι παρώτιοι αδένες, τους κάνει να τον αποφεύγουν. Όταν κινδυνεύει, δεν τρέχει να κρυφτεί, αλλά ανασηκώνεται στα πόδια του, φουσκώνει και αυξάνει τον όγκο του μέχρι και 50%. Έτσι, τα ψίδια τον αποφεύγουν, προτιμώντας μικρότερα θηράματα. Το χειμώνα πέφτει σε νάρκη μέσα σε λακκούβες που σκάβει με τα πίσω πόδια του.

Οι πληθυσμοί του στο νησί δεν είναι πυκνοί και ζει σε μια ποικιλία βιοτόπων ακόμα και σε ξηρές περιοχές. Εξαπλώνεται σε όλη την Ευρώπη, την Ασία και τη Βόρεια Αφρική.